

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan,
IRVING FISHER
Yale Üniversitesi, New Haven- ABD
"Fisher Teoremi ve Fisher Denklemi (Miktar Kuramı)"
gibi çalışmalarıyla iktisat biliminin unutulmazları arasında yer almıştır.

IRVING FISHER (1867-1947)

Yaşam Öyküsü: 27 Şubat 1867 yılında Saugerties- Newyork'ta dünyaya gelen Fisher'ın, Tarikat kilisesinde papaz olan babası, iki kardeşi gibi, erken yaşta vefat etmiştir. Olağanüstü başarılarından dolayı, Fisher, okurken özel ders eğitimi vererek zor koşullar altında yaşayan ailesinin geçimine katkıda bulunmuştur. Belirli bir yaşa kadar, Protestanlık mezhebine bağlı olarak yaşayan Fisher'ın hayatının her anında dinsel görüşlerinden etkilendiğini görmek mümkündür. Fisher 26 yaşındayken, varlıklı bir aileden gelen Margaret Hazard ile evlenmiş ve çok kısa bir süre sonra bir kızları dünyaya gelmiştir. 31 yaşında tüberküloza yakalanan Fisher'ın, artık üniversite dışı hayatına hastalığı yön vermeye başlamıştı. 1935 yılında emekliye ayrılan 1947 yılında 80 yaşında New York'ta vefat etmiştir.

Eğitim-Kariyer: Hayatı boyunca matematik yeteneğine yön veren Fisher, 1888 yılında ilk okuldan B.A derecesi ile mezun olmuş ve Skull and Bones toplumunun bir üyesi olmuştur. Olağanüstü başarıları sayesinde 1888'de bir burs kazanarak matematik, felsefe ve sosyal bilimlerle ekonomi bilimleri dallarında eğitim görebildi. Fisher, 25 yaşındayken Yale Üniversitesi'nde ekonomi dalında salt kuramsal olan "Paranın Satın Alma Gücü" i adlı ilk doktora tezini verdi. Yale Üniversitesinden mezun olduktan sonra Fisher, Berlin ve Paris'te çalışmaya başladı. 1896-1910 yılları arasında, Yale yayınlarını düzenleyen bir kişi olarak toplum kurumları, refah ekonomisi üzerine çalışmalar yapmıştır ve 1918'de Yale Üniversitesi'nde Ekonomi kürsüsüne atandı. 1930'lu yıllarda önemli bir ekonometrisyen olarak dikkat çeken Fisher, Ekonometri Toplumu'nun ilk başkanı olmuştur. 1935 yılında Yale Üniversite'sinden emekli olmuştur.

Hobileri: Fisher, genç yaşta geçirdiği hastalığında etkisiyle, kendini sağlık, sağlıklı yaşam için yapılması gerekenler üzerine yoğunlaşmış ve bu alanda çalışmayı kendine hobi edinmiştir. Ayrıca Fisher, astronomi, fizik, coğrafya gibi alanlarda çalışarak kendine yeni ufuklar açmıştır.

İktisat Bilimine Katkıları: Amerikalı iktisatçı Fisher Marjinal Fayda Kuramının matematikleştirilmesine önemli katkılarda bulundu. Piyasa değeri denklemi bugün de para kuramına ilişkin çok sayıda çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Daha önceden kurulmuş olan Marjinal Fayda Kuramı ve bu kurama dayanan fiyat kuramına, yani piyasada bir fiyatın ne şekilde ve ne yükseklikte oluştuğuna ilişkin tümüyle matematiksel açıklamasını gözler önüne serdi. Fisher'in bilimsel çalışmalarında, tekrar tekrar gözlemlediği konjonktür dalgalanmalarında merkezi bir anlam tanıdığı paranın değeri konusu, ağırlık noktasını oluşturmaktaydı. Buna göre paranın değeri sık sık dalgalanan satın alma gücüyle kendini belli etmektedir. Tüketici, nominal değer ile paranın reel değeri arasında bir ayırım yapamadığı için, bunu çoğu zaman anlamamaktadır. Yine 1930'da, daha önceden 1907'de yazdığı "The Rate of Interest" (Faiz Oranları) adlı kitabının tekrar gözden geçirilmiş baskısı olan "The Theory of Interest" (Faiz Kuramı) adlı kitabını yayınladı. Bu yapıtında işadamlarının (varlığını maksimuma çıkartan) ve tüketicinin (yararını azami dereceye çıkartan) hedefleri arasındaki ilişkinin aynı hedefe yönelik olduğunu açıkladı. Ayrıca, Fisher'ın "Miktar Kuramı" da yine oldukça önemli bir kuramdır. Burada, dolanımdaki para miktarı, paranın dolanım hızı, fiyatlar genel düzeyi ve piyasadaki işlem hacmi arasında ilişki kurulmaktadır. Denkleme göre, para miktarındaki artışlar doğrudan fiyatlar genel düzeyinin yükselmesine ve paranın değerinin düşmesine neden olacaktır.